

Nové mýty o roli Ameriky ve válce na Ukrajině

 nationalinterest.org/feature/new-myths-about-america-s-role-ukraine-war-209045

Ohledně ruské invaze na Ukrajinu se objevuje nová vlna revizionismu, který tvrdí, že za konflikt je zodpovědná Amerika, nikoli Rusko, že Bidenova administrativa si konflikt personalizuje démonizací ruského prezidenta Vladimira Putina a že americký zahraničněpolitický establishment je jednou více vede Ameriku do strategické katastrofy prosazováním věci Ukrajiny.

Příkladem je říjnová esej v *The American Conservative* nazvaná „Americký původ rusko-ukrajinské války“. Napsal Christopher Layne, profesor mezinárodních záležitostí a držitel katedry Roberta M. Gatese v oblasti národní bezpečnosti na Texaské univerzitě A&M, spolu s Benjaminem Schwarzem, bývalým výkonným redaktorem *World Policy Journal*, viní z ukrajinské války nejprve Ameriku.

Layne a Schwarz předkládají tři základní argumenty:

Za prvé, vznik nezávislé Ukrajiny lze přičíst neschopností Spojených států finančně podpořit generálního tajemníka Sovětského svazu Michaila Gorbačova, což mohlo pomoci zachovat Sovětský svaz jako jediný geografický celek. Zadruhé, Spojené státy nesou vinu za to, že země střední a východní Evropy, které přestály tvrdou realitu sovětské okupace, vstoupily do Severoatlantické aliance (NATO) jako pojistku proti opakování takových zkušeností. Namísto zvažování ruské nejistoty a rozpuštění NATO Spojené státy umožnily těmto zemím vstoupit. Za třetí, Spojené státy jsou odpovědné za ukrajinskou krizi tím, že Ukrajině dávají náznak potenciálního budoucího členství v NATO, což nakonec povede k invazi na Ukrajinu.

Tyto argumenty jsou stejně nepřesvědčivé jako rozmáchlé. Layne a Schwarz překrucují historické záznamy tím, že vytvářejí hory z krtinců a vylučují zhoubné činy Putina a jeho kamarily za posledních několik desetiletí. Ve snaze vykreslit Ameriku jako skutečného padoucha v konfliktu bagatelizují sázky konfliktu.

Pro začátek byl zánik Sovětského svazu nevyhnutelný kvůli časované bombě zakotvené v jeho ústavě, která udělovala každé z patnácti sovětských republik právo na odtržení (naprosto bezvýznamná klauzule během éry Stalina, Chruščova a Brežněva, která nečekaně nabylo na významu v posledních letech Gorbačovova úřadu). Kdyby Gorbačov zahájil tržní reformy jako Jelcin, těžkosti by rychle vedly k řetězu odtržení. Zbývající republiky by obvinily Moskvu ze způsobení jejich utrpení. Rusko by toužilo zbavit se ekonomické zátěže, zejména s ohledem na lukrativní příjmy z vývozu ropy a zemního plynu, o které se mělo dělit se zbytkem republik.

Ani jeden z komunistických federativních států neobstál ve zkoušce postkomunistické transformace, včetně Jugoslávie, Československa a SSSR. Rozmanitá směs odlišných kultur, etnik a náboženství v těchto národech mohla být udržována pouze železným sevřením autoritářského režimu.

Administrativa George HW Bushe byla moudrá, když neposkytla další ekonomickou pomoc na podporu Gorbačovových neefektivních ekonomických reforem. Miliardy dolarů amerických daňových poplatníků by byly vynaloženy zbytečně, protože šance Sovětského svazu na přežití těchto reforem byly extrémně

malé. Žádné snahy Spojených států nebo Západu o „zachování“ SSSR tedy nemohly reálně prodloužit jeho životnost.

Proč by se vlastně *měly* Spojené státy a západní Evropa snažit zachovat Sovětský svaz, jednu z nejzrůdnějších politických entit dvacátého století, srovnatelnou pouze s nacistickým Německem? Sovětský svaz nepředstavoval jadernou hrozbu pouze pro Spojené státy a jejich spojence, ale také okupoval země jako Polsko, Československo, Maďarsko a pobaltské státy a pravděpodobně by se rozšířil, kdyby dostal příležitost. Sovětské zbraně byly zodpovědné za americké úmrtí v konfliktech, jako jsou Korea a Vietnam, a zároveň podporovaly protizápadní povstání a povstání ve třetím světě, které aktivně podporovaly protiamerické nálady po celém světě.

Po rozpadu SSSR mělo Rusko možnost se stejně jako poražené nacistické Německo a Japonsko transformovat. To ne. Národy jako Velká Británie a Francie se vyrovnaly se ztrátou svého velmocenského postavení, kolonií a sfér vlivu. Někdo by se mohl ptát, proč Rusko nemohlo podobně přijmout své ztráty.

Navíc vyvolává otázku, zda by se Spojené státy měly zabývat citlivostí a zranitelností bývalého protivníka, který ztratil své kolonie a sféru vlivu. Po druhé světové válce se Spojené státy nezabývaly citlivostí svých spojenců, Spojeného království a Francie, když se vzdaly svých kolonií v Africe a Asii, zašly tak daleko, že své spojence ponížily a přinutily je odstranit své vojáky. Egypt během Suezské krize. Velká Británie ani Francie však neupadly do chaosu, navzdory varování autorů, že Rusku takové riziko hrozí.

Pohled Layna a Schwarze se jeví jako pozoruhodně sympatický Rusku. Tvrdí, že Sovětský svaz měl legitimní bezpečnostní zájmy ve východní Evropě, ale nápadně přehlíží stejně legitimní bezpečnostní obavy východoevropských národů. Tyto země jsou popisovány neslušnými výrazy jako „pochybní partneři“. Národy jako Ukrajina a pobaltské státy jsou navíc poznamenány svými „pochybnými“ záznamy během druhé světové války. Layne a Schwarz naznačují, že národní identity těchto zemí jsou zčásti utvářeny hluboce zakořeněným nepřátelstvím vůči Rusku tím, že se zmiňují o „antisovětských silách v Polsku, Bělorusku, pobaltských státech a na Ukrajině“ a zmiňují se o pochybných záznamech Ukrajiny a Ukrajiny. Pobaltské státy během druhé světové války, které zahrnovaly nacionalistické skupiny napojené na krajně pravicovou ukrajinskou osobnost Stepana Banderu, který se hlásil k nacistickému Německu.

Přetrvávající nepřátelství, které mnoho Východoevropanů vůči Rusku chová, má však pochopitelný důvod. Nesmírné utrpení způsobené jejich národům během sovětské okupace lze přirovnat pouze ke vzpomínkám na mongolskou invazi ve třináctém století. Historický konflikt Polska s Rusy skutečně trvá období mezi Ivanem Hrozným a vládou Stalina a oni pokračovali ve svém boji nenásilnými prostředky až do oslabení sovětského sevření Polska během Gorbačovovy perestrojky.

Nedostatek silných demokracií v některých z těchto národů lze z nemalé části přičíst jejich opožděnému společensko-politickému vývoji v důsledku dlouhodobé sovětské okupace. Při zkoumání pochybných záznamů o Ukrajině a pobaltských státech během druhé světové války navíc Layne a Schwarz přehlíží, že během druhé světové války neexistovaly ani pobaltské státy, ani samostatný ukrajinský národ. Všechny tyto země byly okupovány – nejprve Sověty, pak nacisty a pak ještě jednou Sověty. Je třeba vzít v úvahu i čirý teror, který rozpoutala sovětská armáda a tajná policie během okupace těchto oblastí.

Poté, co nacistické Německo vyhnalo Sověty z těchto území, mnoho místních obyvatel, poháněných strachem z návratu obávané sovětské armády a tajné policie, se bohužel spojilo s Němci, aby zabránili opakování sovětské okupace. Toto rozhodnutí je samozřejmě nezachránilo před další strašlivou formou totality a teroru. Podobný pohled by se dal aplikovat i na akce Finska během druhé světové války, protože čelilo dvěma sovětským útokům: jednomu v listopadu 1939 a druhému 25. června 1941, kdy sovětské letectvo bez vyhlášení války bombardovalo finská města a vojenská letiště. Finům tak nezbylo nic jiného, než se připojit k nacistickému Německu v jeho konfliktu proti SSSR.

Ve světle těchto historických okolností východoevropské země pochopitelně dychtily po vstupu do NATO po skončení studené války. Layne a Schwarz opakují, že Sovětský svaz byl oklamán slovním ujištěním administrativy George HW Bushe, že NATO nebude expandovat na východ. Tato ujištění však nebyla formálně zdokumentována. Tato ujištění nebyla nikdy poskytnuta Polsku, pobaltským republikám, Československu, Maďarsku, Rumunsku nebo Bulharsku, protože v době, kdy byla odhalena, si ani Gorbačov ani GHW Bush nedokázali představit možnost, že tyto země vystoupí z Varšavské smlouvy. Ujištění se týkala pouze východního Německa, kde byla umístěna významná sovětská vojenská přítomnost. Dohoda stanovila, že v bývalém východním Německu nebudou rozmístěny žádné síly NATO, dokud na jeho území zůstanou sovětské jednotky. Tato ujištění však byla po jejich stažení a následném rozpadu SSSR neplatná.

Layne a Schwarz dále tvrdí, že „nebyl žádný důvod věřit, že NATO přežije rozpuštění Varšavské smlouvy“. Stojí však za úvahu, proč nebylo NATO po zhroucení Varšavské smlouvy dotlačeno k rozpuštění. Členské země Varšavské smlouvy byly nuceny vstoupit do této aliance proti své vůli, a když měly příležitost se osvobodit, učinily tak ochotně a okamžitě. Velká Británie, Západní Německo, Itálie, Řecko, Turecko, Norsko a další státy dobrovolně vstoupily do NATO. Dokonce i když se Francie Charlese de Gaulla rozhodla opustit vojenské struktury NATO, nebylo použito síly, aby se udržela v alianci. Ve skutečnosti většina členských zemí neprojevila žádnou tendenci opustit organizaci. Naopak, po zániku SSSR a Varšavské smlouvy se mnoho nových zemí dožadovalo vstupu do NATO. Nedávno se členem stalo i Finsko v reakci na ruskou agresi proti Ukrajině, čímž se fakticky zdvojnásobila délka rusko-NATO hranice.